

اسپرانٹو؛
دموکراسی در عرصہی زبان

پیام سپرانڈیشان

شماره ۱۲ سال چهارم تابستان ۱۳۸۴

فصلنامه‌ی فرهنگی دو زبانه‌ی فارسی و اسپرانتو

قیمت: ... ۷ ریال

■ رینہارد زلتن: اسپرانتودان برنده‌ی نوبل اقتصاد
■ ابعاد روان‌شناختی - مشکل زبان جهانی و اسپرانتو

فهرست مطالب بخش فارسی

صفحه		
۲	سخن سردبیری
۳	سخنرانی علمی برنده‌ی جایزه‌ی نوبل به زبان اسپرانتو
۸	زبان بین‌المللی: انگلیسی یا اسپرانتو؟
۱۶	ابعاد روان‌شناختی مشکل زبان جهانی و اسپرانتو
۲۴	آموزش ارتباط با معلولان بینایی

معرفی مطالب بخش اسپرانتوی این شماره

۳۷ خوابگاه دختران
خوابگاه دختران به کارگردانی محمد حسین لطیفی از جمله فیلم‌های مطرح اخیر است که خانم ریسا محبوب نقدی بر آن نوشته‌اند.

۳۶ سخنرانی درباره‌ی زبان‌های سیگار
سخنرانی درباره‌ی زبان‌های سیگار داستان مشهوری از آنتوان چخوف نویسنده‌ی نامدار روس است و ما ترجمه‌های زیادی از آن را به فارسی خوانده‌ایم. تزا کاپیتسا همکار صربی ما این داستان را از زبان صربی به اسپرانتو ترجمه کرده است و مقایسه‌ی این ترجمه با ترجمه‌های فارسی، می‌تواند تمرین خوبی برای کسانی که مایل به ترجمه از/به اسپرانتو هستند، باشد.

۳۴ داستان کوتاه
قصه‌ی دل داستان کوتاهی است نوشته‌ی یوسف عزیززاد خوبی که در ماهنامه‌ی حافظ چاپ شده است و اسد محبوب آن را به اسپرانتو برگزیده است.

۳۳ دکابرون و نفعات الاس
مقایسه‌ی یکی از آثار ارزشمند ادبی ایتالیا با یکی از آثار بارزش عرفانی ایران "نفعات الاس" که به قلم اردوان عطاریز در ماهنامه‌ی حافظ چاپ شده است.

۳۱ ماه و انگشت
مطلبی از اسد محبوب درباره‌ی یکی از جمله‌های مشهور کتفوسیوس حکیم چینی.

۳۰ ذهنیت اخلاقی و فرهنگ اندروزی
مقاله‌ای از روح‌انگیز کراچی در بررسی فرهنگ ایرانی و جنبه‌های اندروزی آن که در ماهنامه‌ی زنان به چاپ رسیده است و توسط شیما باستانی به اسپرانتو برگردان شده است.

۲۷ سپارش‌نامه‌ی داریوش
در هر شماره از مجله ضمن معرفی اولن امروز نیم نگاهی به اولن باستان نیز داریم. این نگاه به گذشته برای آه و افسوس نیست بلکه برای آگاهی و شناخت از گذشته‌ی سزیمتمان است. در این شماره سپارش‌نامه‌ی مشهور داریوش که نمونه‌ای از متن ایرانی و کشورداری و مردم‌داری است توسط خاتم قهیمی به اسپرانتو برگردان شده است.

۲۵ خبرنامه‌ی انجمن اسپرانتو ایران
(موسسه سبزاندیشان)

۵۵ سخن سردبیر

۵۴ شعر ایوان

در شماره‌ی دوم مجله (زمستان ۸۱) علیرضا دولت‌شاهی برای اولین بار بیزن جلالی را به دنیای اسپرانتو معرفی کرد. اینک کتابی ۱۵۰ صفحه‌ای درباره‌ی بیزن جلالی و برگردان اشعارش به اسپرانتو توسط احمرضا مندوحی آماده‌ی انتشار است. در این شماره بخشی از این کتاب برای آگاهی علاقه‌مندان منتشر می‌شود.

۴۹ در کوچه باغ‌های نیشابور

معرفی دکتر محمدرضا شفیعی کدکنی - شاعر و ادیب معاصر - و نمونه‌ای از شعر ایشان به اسپرانتو.

۴۷ آی آدم‌ها

ترجمه‌ی شعر معروف نیما یوشیج توسط حمزه شفیعی.

۴۶ معرفی کتاب

کتاب هایکو‌های ایرانی نوشته‌ی کوه‌بین که در ترجمه‌ی هایکو‌های به سبک ایرانی است که با ترجمه‌ی انگلیسی و هلندی نیز همراه است و توسط انتشارات آرویح منتشر شده است. معرفی این کتاب توسط اسد محبوب انجام شده است.

۴۴ گل‌هایی از گلستان سعدی

دکتر کیهان صیادپور نه فقط فوق تخصص قلب کودکان که از متخصصان فن ترجمه‌ی متون ادبیات و گنجینه‌های فرهنگی فارسی به اسپرانتو نیز هست. در این شماره به قلم ایشان بخش دیگری از ترجمه‌ی گلستان سعدی تقدیم علاقه‌مندان می‌شود.

۴۲ شعر

به مناسبت یک‌صدمین سالگرد برگزاری کنگره‌ی جهانی اسپرانتو دکتر صیادپور شعری را به صورت اصیل به اسپرانتو سرودماند.

۴۱ سینمای ایوان

سینمای ایران تبدیل به بخش همیشگی مجله‌ی ما شده است. بیشتر کارشناسان در مورد تولیدات ارزشمندی که در سال‌های اخیر در پهنه‌ی سینمای ایران به وجود آمده است، تردیدی ندارند. این که در بسیاری از جشنواره‌های مطرح دنیا فیلم‌های ایرانی مورد استقبال قرار می‌گیرند نیز واقعیت خوشایندی است. در این شماره به بهانه‌ی فیلم "خیلی دور، خیلی نزدیک" به کارگردانی رضا میرکریمی به بررسی آثار این فیلمساز و فیلم جدید وی توسط شیما باستانی پرداخته شده است.

به نام خداوند جان و فرید

پایه سبزاندیشان

فصلنامه‌ی پژوهشی-فرهنگی دو زبانه‌ی فارسی و اسپرانتو

سال سوم • شماره دوازدهم • تابستان ۱۳۸۴

شماره استاندارد بین‌المللی: ISSN ۱۷۲۸-۶۱۷۴

تاریخ انتشار نخستین شماره: پاییز ۱۳۸۱

صاحب امتیاز و مدیر مسئول: فریبا نوری مجد

سرمدبیر: محمدرضا تریبی

نقل مطالب مجله با ذکر منبع و مآخذ جایز است و از استفاده کنندگان درخواست می‌شود دو نسخه از نشریه‌ی را که در آن مطلبی به نقل از این مجله درج شده است به نشانی پستی مجله ارسال کنند.

مسئولیت مطالب مندرج در این مجله برعهده‌ی نویسندگان آن می‌باشد.

روی جلد: پروفسور زلتن

اسپرانتودان برنده جایزه نوبل اقتصاد

همکاران تحریریه‌ی این شماره:

شیمای باستانی

حمزه شفیعی

کیهان صیادیور

سیمین عمرانی

م. فهمی

ترزا کاپیستا

پاشار گروواللی

اسد محبوب

بریسا محبوب

احمدرضا ممدوحی

گرافیسیت: یابک تریبی

امور چاپ: رضا حاجی حسلو

حروفچینی: سبزاندیشان

چاپ و صحافی: آروچ ۷۷۵۰۰۵۶۵

تهران، صندوق پستی ۱۸۴-۱۷۷۶۵

تلفن: ۷۷۴۲۷۱۳۸ فکس: ۸۸۹۲۲۳۶۶

اینترنت: www.sabzandishan.com

پست الکترونیک: info@sabzandishan.com

خ استاد نجات ایلی، پلاک ۲۶، طبقه دوم غربی، واحد ۸

یادداشت سردبیر

همچنان: انگلیسی یا اسپرانتو؟

خوانندگان ارجمند،

همان‌طور که در شماره‌ی قبل وعده دادیم، در این شماره به‌طور

مبسوطی به این مسئله می‌پردازیم که آیا زبان انگلیسی بین‌المللی است

یا اسپرانتو؟ از آن‌جا که امروزه با نابودی روزافزون زبان‌های قومی یا

مادری روبرو هستیم - درست همانند از بین رفتن انواع گیاهی و حیوانی

در سراسر جهان - در این مطلب به این مسئله نیز توجه شده است، که

چگونه می‌توان روند این تخریب و نابودی زبان‌ها را کند ساخت، یا حتی

جلوی آن‌را به‌کلی گرفت. خواهیم دید که نقش اسپرانتو در این زمینه نیز

بسیار حیاتی و موثر است، و همان‌گونه که تنوع زیستی در مانا ساختن

زیست‌بوم‌ها تأثیری به‌سزا دارد، تنوع و تلون زبانی در جهان نیز - که

در حال حاضر با استیلا یافتن زبان انگلیسی در معرض خطر است، و با

به‌کارگیری اسپرانتو جانی تازه خواهد یافت - در توسعه و پیشبرد جامعه‌ی

انسانی از اهمیت زیادی برخوردار است.

از جمله‌ی طرفداران مشتاق و مشهور زبان اسپرانتو پروفسور

رینهارد زلتن است، که برنده‌ی جایزه‌ی نوبل و از سفیران بنام اسپرانتو

در جهان است. وی که در جوانی اسپرانتو را آموخت و با همسر آینده‌ی

خود نیز از طریق اسپرانتو آشنا شد، علاوه بر تألیف آثار علمی خود در

زمینه‌ی نظریه‌ی مشهور تئوری بازی‌ها، حتی هم‌اکنون که در کهولت

به‌سر می‌برد، در همایش‌های گوناگون اسپرانتو در اقصا نقاط جهان شرکت

می‌کند و ضمن سخن‌رانی‌های علمی خود به‌زبان اسپرانتو، همیشه به

شایستگی‌های اسپرانتو به‌عنوان زبان بین‌المللی و زبان ایده‌آل علم و علما

تکیه می‌کند.

بخش پایانی سخن‌رانی مشهور پروفسور بیرون نیز، از جمله،

به علل اهمیت فوق‌العاده زیاد زبان بین‌المللی اسپرانتو از نقطه‌نظر

روان‌شناختی می‌پردازد و رازهای درونی جالب توجهی را از روح و روان

انسان و نقش کلیدی زبان برای آن نشان می‌دهد.

موفق باشید!

سخنرانی علمی برنده‌ی جایزه‌ی نوبل به زبان اسپرانتو

**سخنرانی پروفسور زلتن، برنده‌ی جایزه‌ی نوبل سال ۱۹۹۴ در اقتصاد،
به اسپرانتو راجع به تئوری بازی‌ها در لهستان، زادگاه اسپرانتو**

مطالعاتی نیز، که به‌طور هم‌زمان در این پلی‌تکنیک برگزار می‌شد، شرکت کردند. از جمله‌ی فرهیختگانی که در سخنرانی زلتن حضور داشتند، می‌توان از شخصیت‌های برجسته‌ی زیر نام برد:

پروفسور رناتو کورسیتی (Renato Corsetti)، پرزیدنت سازمان جهانی اسپرانتو و استاد دانشگاه لا ساپینزا (La Sapienza) در رُم، پروفسور هلمار فرانک (Helmar Frank)، رییس فرهنگستان بین‌المللی علوم، از دانشگاه پادربورن آلمان، پروفسور لودوویکو کریستوفر زالسکی-زامنهوف (Zaleski-Zemenhof)، پروفسور زدیسلاو تارگونسکی (Zdzislaw Targonski)، رییس دانشگاه کشاورزی لوبلینا، پروفسور یان گلینسکی (Jan Glinski)، رییس فرهنگستان علوم لهستان در لوبلینا، پروفسور دیتر کوندناو (Dieter Quednau)، از دانشگاه فنی مونیخ (آلمان)، دانش‌یار ایشیا لواندرسکا (Alicja Lewanderska) و پروفسور زیگنیف گالور (Zbigniew Galor) پرزیدنت فرهنگستان بین‌المللی علوم (AIS) در لهستان.

در دپارتمان مهندسی محیطی پلی‌تکنیک لوبلینا، بیش از شش سال است که زبان اسپرانتو به‌عنوان زبان اختیاری برای دو نیم‌سال تحصیلی (در کل ۶۰ ساعت آموزشی)، در حال تدریس شدن است. استاد زبان اسپرانتوی این دپارتمان، مترجم مشهور، توماس چمیلیک (Thomasz Chmielik) است. حدود ۴۰ درصد دانش‌جویان، زبان اسپرانتو را انتخاب می‌کنند.

برندگان جایزه‌ی نوبل و اسپرانتو

اصولاً تاریخ ابداع جوایز نوبل، آمیخته با زبان اسپرانتو است، چراکه به‌عنوان مثال، خانم برتا زوتبر (۱۹۱۴-۱۸۴۳) که مشوق آلفرد نوبل (۱۸۹۶-۱۸۳۳) در ابداع و اهدای جوایز نوبل بود، خود از طرفداران سرسخت زبان اسپرانتو بود و وارد ساختن آموزش آنرا

در روز ۲۴ سپتامبر ۲۰۰۴ پروفسور رینهارد زلتن (Reinhard Selten)، از دانشگاه بُن در آلمان، و برنده‌ی جایزه‌ی نوبل سال ۱۹۹۴ در رشته‌ی اقتصاد، میهمان پلی‌تکنیک لوبلینا (Lublina) در لهستان بود.

وی به‌عنوان میهمان افتخاری رییس پلی‌تکنیک دعوت شده بود. این دیدار در چارچوب فستیوال علمی لوبلینا برگزار شد.

سخنرانی پروفسور زلتن در سالن اصلی همایش‌های پلی‌تکنیک لوبلینا، در حالی که مملو از جمعیت بود، برگزار شد. موضوع این سخنرانی علمی، که به‌زبان اسپرانتو ایراد شد، "تبادل تقلیدی شرکت‌های پیروی استراتژی رهبر موفق در موقعیت انحصار چندقطبی" بود. پروفسور ویتولد سِپ‌نیوسکی (Witold Stepniewski) - معاون رییس پلی‌تکنیک در علوم و هم‌کاری‌های بین‌المللی - به‌طور هم‌زمان سخنان زلتن را به زبان لهستانی ترجمه می‌کرد. این سخنرانی پروفسور زلتن روی داد علمی بزرگی در لوبلینا محسوب می‌شود، چرا که در این شهر دانش‌گاهی حدود یک‌صدهزار دانش‌جو مشغول به تحصیل هستند. این روی داد برای زبان بین‌المللی اسپرانتو نیز مهم به‌شمار می‌آید، چرا که در لوبلینا این نخستین سخنرانی علمی است که به‌طور رسمی به‌زبان اسپرانتو درباره‌ی مفهومی جدید در علوم برای تعداد بسیار زیادی از دانش‌جویان، اساتید و افراد برجسته ایراد شده است.

در این سخنرانی اساتید و دانش‌جویان پنجمین همایش

زلتن و تئوری بازی‌ها

زلتن در سال ۱۹۳۰ در شهر برسلاو (Breslau) که در آن زمان به آلمان تعلق داشت و امروز جزو خاک لهستان محسوب می‌شود، و اسم کنونی آن وروکلاو (Wroclavo) است. به دنیا آمد؛ هنگامی که من به دنیا آمدم، شغل پدر من دور مطالعه بود: پوشه‌هایی که هر یک حاوی چندین مجله‌ی گوناگون بود برای مدت یک هفته به امانت داده می‌شد و بعد از پس گرفته شدن به نفر بعدی داده می‌شد. هرچه پوشه قدیمی‌تر می‌شد مبلغ کرایه‌ی آن نیز کم‌تر می‌گشت. این کار بخش شکوفایی در صنعت بود.

زلتن تحصیلات خود را در دانش‌گاه فرانکفورت ام ماین به انجام رسانید - کارشناسی ارشد در سال ۱۹۵۷ و دکترا در سال ۱۹۶۱. او از سال ۱۹۶۹ تا ۱۹۷۲ در دانش‌گاه آزاد برلین و از سال ۱۹۷۲ تا سال ۱۹۸۴ در دانش‌گاه بیپفلد (Bielefeld)، و از آن پس در دانش‌گاه بن به تدریس پرداخت.

زلتن که در سال ۱۹۹۴ همراه با جان هارسانی (John Harsanyi) و جان نش (John Nash) به خاطر یافته‌ها و ابداعات‌شان در زمینه‌ی تئوری بازی‌ها، برنده‌ی جایزه‌ی نوبل در

در مدارس جهان از ضروریات فرهنگی و علمی می‌دانست (در این موارد به دو مقاله‌ی "آلفرد نوبل: جنگ و صلح" و "اولین بانوی صلح جهان: اسپرانتو و صلح‌گرایی از یک خانواده‌اند" در شماره‌ی ۵ پیام سبزه‌نشان، پاییز ۱۳۸۳، صفحات ۸ تا ۱۰ رجوع کنید).

بسیاری از برندگان جایزه‌ی نوبل - از جمله خود خانم زوتتر که به‌عنوان نخستین زن جهان، برنده‌ی جایزه‌ی صلح نوبل نیز شد - اسپرانتو را مورد حمایت و پشتیبانی خود قرار داده و گروهی از ایشان به‌فراگیری آن نیز پرداخته و تعدادی از آن‌ها، مانند پروفیسور زلتن، حتی آثار خود را به زبان اسپرانتو نگاشته‌اند.

به‌عنوان مثال رومن رولان (۱۸۶۶-۱۹۴۴)، برنده‌ی جایزه‌ی ادبی نوبل در سال ۱۹۱۵، رایبندرات تاگور (۱۸۶۱-۱۹۳۱)، برنده‌ی همین جایزه در سال ۱۹۱۳ و فردریش نائسن (۱۸۳۰-۱۸۶۱) برنده‌ی جایزه‌ی صلح نوبل در سال ۱۹۲۱ از جمله‌ی ده‌ها برنده‌ی جایزه‌ی نوبل هستند که به دفعات متعدد و به انحاء گوناگون پشتیبانی خود را از زبان اسپرانتو و مبدع آن، دکتر زامنهوف (۱۹۱۷-۱۹۵۹) اعلام کرده‌اند. همچنین، به‌عنوان نمونه‌هایی از برندگان این جایزه‌ی مشهور - و شاید مشهورترین جایزه و افتخار

پروفیسور زلتن در باره‌ی تئوری بازی‌ها - که جایزه‌ی نوبل خود را نیز به خاطر آن گرفته - دارای تالیفاتی است که به زبان اسپرانتو نگاشته است.

۴
53

اقتصاد شد، نخستین آلمانی است که این جایزه را به‌دست آورده است. در آلمان این افتخار بین‌المللی از زلتن قهرمانی ملی ساخت، چرا که از سال ۱۹۶۹ که اهدای جایزه‌ی نوبل در رشته‌ی اقتصاد آغاز شده بود، او اولین شهروند آلمان گردید که این جایزه‌ی بی‌همتا را به‌دست آورد.

تئوری بازی‌ها دارای کاربردهای بسیار مهمی در زمینه‌هایی مانند تحقیق در عملیات، اقتصاد، علوم سیاسی، روان‌شناسی، جامعه‌شناسی، زیست‌شناسی و حتی استراتژی‌های نظامی است. نقش تئوری بازی‌ها در منطق و علوم کامپیوتر نیز در حال افزایش یافتن است.

زلتن هم پیش از برنده‌شدن جایزه‌ی نوبل و هم پس از آن، دست به نگارش یافته‌های خود در زمینه‌ی تئوری بازی‌ها به زبان اسپرانتو زده است. از جمله آثاری که زلتن به زبان اسپرانتو و در ارتباط با به‌کارگیری تئوری بازی‌ها در مورد مشکل زبان بین‌المللی و اسپرانتو نگاشته و یا ویراستاری کرده، عبارت است از:

در دنیا - که مبادرت به فراگیری و استفاده از زبان بین‌المللی اسپرانتو کرده‌اند می‌توان از سر جوزف تامسون (۱۸۵۶-۱۹۴۰)، برنده‌ی انگلیسی جایزه‌ی فیزیک نوبل سال ۱۹۰۶، آلفرد هرمن فرید (۱۸۶۴-۱۹۲۱)، برنده‌ی اتریشی جایزه‌ی صلح نوبل سال ۱۹۱۱، و دانیل بووت (۱۹۰۷-۱۹۹۲)، برنده‌ی سوئیسی جایزه‌ی پزشکی نوبل سال ۱۹۵۶ نام برد.

و این همه، جدا از بی‌شمار آثار ادبی است که از این فرهیختگان مشهور جهان به زبان اسپرانتو ترجمه شده است. به‌عنوان مثال، تنها از خانم اوتیلیا لویسا لاکرلوف (۱۸۵۸-۱۹۴۰)، نخستین زن برنده‌ی جایزه‌ی ادبی نوبل در سال ۱۹۰۹، دست کم هفت اثر به زبان اسپرانتو ترجمه شده است، که اکثر آن‌ها از طریق اینترنت نیز به‌رایگان قابل دسترسی است (۱). هم‌چنین شاه‌کارهای جاودانی چون رمان صدسال تنهایی از گابریل گارسیا مارکز (۱۹۲۸-)، برنده نوبل ادبی ۱۹۸۲ از جمله آثاری است که به اسپرانتو ترجمه و منتشر شده است.

بسیاری از برندگان جایزه نوبل حامی زبان اسپرانتو بوده‌اند، به‌عنوان مثال: رابیندرانات تاگور، که گفته است: "اسپرانتو ابداعی است عظیم با امکاناتی بسیار بزرگ."، رومن رولان، که در پی پیش‌نهاد ایران به جامعه ملی دربارهی اسپرانتو در سال ۱۹۲۱ گفت که عمر اسپرانتو به‌مراتب بیشتر از جامعه ملی خواهد بود - و همین اتفاق نیز افتاد، نانسن که از پیش‌نهاد ایران در جامعه ملی پشتیبانی کرد، و خانم لاکرولوف، اولین زن برنده جایزه ادبی نوبل، که بسیاری از آثارش نیز به اسپرانتو ترجمه شده است.

شده است که هنگامی که زلتن در فرانکفورت مشغول به تحصیل بود، اغلب به دیدار اسپرانتودانان این شهر می‌شتافت و در همین دیدارها بود که با الیزابت، همسر آیندماش آشنا شد. در حال حاضر هردوی ایشان عضو مادام‌العمر سازمان جهانی اسپرانتو (UEA) هستند. مطالب جالب دیگری نیز از این مقاله در باره‌ی زلتن در زیر خواهد آمد.

۱- آیا اسپرانتو را بیاموزم؟ مقدمه‌ای بر تئوری بازی‌های مربوط به زبان، ۱۹۸۲

۲- پیروزی نهایی (اسپرانتو)، به‌سوی مردم‌سالاری زبانی، ۱۹۹۶

۳- هزینه‌های (عدم) ارتباط زبانی در اروپا، ۱۹۹۷ (۲)

در بخش پایانی این مقاله به‌طور مختصر با این تئوری و کلیدواژه‌های آن و بخشی از نوشته‌های زلتن در باره‌ی آن به اسپرانتو - و راجع به اسپرانتو - آشنا خواهیم شد.

۵

52

تعلق خاطر زلتن به اسپرانتو

حضور زلتن در دنیای اسپرانتو، چه پیش از اهدای جایزه نوبل به او و چه پس از آن، همیشه چشم‌گیر بوده است. او همیشه هم در مجامع و همایش‌های ملی و بین‌المللی اسپرانتو شرکت کرده و هم کتابها و نتایج تحقیقات خود را به این زبان نگاشته است. به‌عنوان نمونه پروفیسور زلتن در هشتاد و یکمین کنگره جهانی اسپرانتو (UK) که در سال ۱۹۹۶ در شهر پراگ برگزار شد، هم سخنرانی علمی خود را ایراد کرد و هم در دوره‌ی آموزشی فرهنگستان بین‌المللی علوم در این همایش جهانی، به تدریس پرداخت. هم‌چنین در سال ۱۹۹۹ در هشتاد و چهارمین کنگره جهانی اسپرانتو (UK) در شهر برلین، پروفیسور زلتن ریاست دانش‌گاه بین‌المللی کنگره (IKU) را بر عهده داشت.

زلتن در نودمین همایش اسپرانتوی ژاپن (JEK)، که از ۱۱ تا ۱۳ اکتبر سال ۲۰۰۳ در شهر کاماوکا (Kameoka) برگزار شد، درباره‌ی "نحوه‌ی توزیع تجارت مربوط به زبان بیگانه، به‌عنوان تعادلی در تئوری بازی‌ها" سخن‌رانی کرد (۳). زلتن، که هم‌اکنون در آستانه‌ی ۷۵ سالگی خود قرار دارد، برای شرکت در همایش‌های آینده‌ی اسپرانتو نیز برنامه‌ریزی کرده است. به‌عنوان

ازدواج اسپرانتویی

زلتن با همسر آینده‌ی خود - که احترام زیادی برای او قایل است و همیشه خود را مدیون او می‌داند - از طریق زبان اسپرانتو آشنا شد. او در زندگی‌نامه‌ی خود، که در سایت اینترنتی جوایز نوبل نیز قابل دسترسی رایگان همگان است، در این باره چنین می‌گوید:

"در سال ۱۹۵۹ با الیزابت لانگریتر (Elisabeth Langreiner) ازدواج کردم، که در طول تمامی این سالیان به‌من کمک کرده تا کسی که هم‌اکنون هستم، بشوم. ما دوست داشتیم بچه داشته باشیم، اما صاحب فرزند نشدیم. هر دوی ما به جنبش (جهانی ساختن) اسپرانتو تعلق داشتیم، و از طریق آن با یکدیگر آشنا شدیم. هنوز هم زبان بین‌المللی اسپرانتو تاثیر به‌سزایی بر زندگانی ما دارد."

در همین مورد در مقاله‌ی تحت عنوان "به‌خاطر ایده‌آل اسپرانتو" در مجله بین‌المللی چین، که به‌زبان اسپرانتو منتشر می‌شود، گفته

عظمت برخی از فرهیختگان تنها به خاطر تخصصی فوق العاده‌ی ایشان در رشته‌ای به خصوص و ابداعاتشان در آن زمینه است، اما شکوه بزرگ مردانی چون پروفیسور زلتن، که در اوج اشتهار علمی خود، هنوز دغدغه‌ی پیش‌برد ایده‌هایی انسان‌دوستانه و ضد تبعیض را - مانند اسپرانتو - دارند، دوچندان است.

زلتن در آستانه‌ی ۷۵ سالگی و با وجود زمین‌گیر شدن همسر اسپرانتودان خود، همچنان در همایش‌های ملی و بین‌المللی اسپرانتو در سراسر جهان، تا اقصا نقاطی مانند چین، شرکت می‌کند و با تواضع و فروتنی کم‌مانندی می‌گوید: "من که برای پیش‌برد اسپرانتو کاری نکرده‌ام، اما سعی می‌کنم در حمایت از آن کوتاهی نکنم." و این در حالی است که او ده‌ها سال است که اسپرانتو را در سطح عالی فرا گرفته، به آن کتاب نگاشته و سخنرانی‌های فراوانی به آن و راجع به آن ایراد کرده و در هیچ موقعیتی از توصیه و تمجید اسپرانتو کوتاهی نکرده است.

اسپرانتو و پیش‌برد آن هیچ‌گاه پنهان نکرده‌است، در این گفتگو اعلام داشت:

"ما آن قدر که به این مسئله می‌پردازیم که آیا اسپرانتو زبان دوم همه در جهان خواهد شد، برای عملی شدن آن کار نمی‌کنیم. اگر ما کاری نکنیم، این امر به خودی خود به‌وقوع نخواهد پیوست. اگر در جهت آن کار کنیم، شانس عملی شدن آن بیش‌تر می‌گردد. اگر کم کار کنیم، شانس کمی خواهیم داشت. این قانون کلی حیات است. اسپرانتو چشم‌انداز و آینده خوبی دارد. نتایج آزمایشاتی که در مدارس انجام شده، نشان‌دهنده‌ی این است که فراگرفتن اسپرانتو بهترین راه آماده‌شدن برای یادگیری زبان بیگانه‌ی دیگر است. برای یادگیری زبان بیگانه باید ابتدا زبان اسپرانتو را فراگرفت. این اقتصادی‌ترین، علمی‌ترین و موثرترین راه برای فراگیری زبان بیگانه است. در این باره ما باید با انرژی تمام اطلاع‌رسانی کنیم و آن‌را به‌کار گیریم. این روش هم‌چنین باید وسیله‌ای باشد برای جهت دادن به زبان‌آموزی."

مقایسه‌ی اسپرانتو و انگلیسی

هنگامی که در این گفتگو به پروفیسور زلتن گفته شد که ظاهراً در دنیای امروز مردم بر زبان‌های ملی خود بیش‌تر و بیش‌تر تکیه می‌کنند و اهمیت زیادی برای زبان مشترک قابل نمی‌شوند، ایشان گفتند:

"تناقضی بین این دو وجود ندارد. البته انسان‌ها دوست دارند که بر اساسی برابر با یک‌دیگر برخورد کنند. بی‌طرفی اسپرانتو از این نظر امتیاز مهمی برای آن به‌شمار می‌رود. اسپرانتو زبان‌های کوچک را به مخاطره نمی‌اندازد. در صورتی که زبان انگلیسی در حال حاضر تهدیدی برای زبان‌های کوچک است و آن‌ها را به‌خطر می‌اندازد. در دنیای امروز زبان انگلیسی از قدرت زیادی برخوردار است، اما به‌احتمال قوی این وضع برای همیشه ادامه نخواهد داشت، چرا که این امر با گذشت زمان دست‌خوش تغییر خواهد

مثال، وی نخستین سخنران در مراسم گشایش هشتاد و دومین همایش اسپرانتوی آلمان (GEK)، که از ۵ تا ۸ ماه می در شهر بدکنیگ (Bad König) برگزار می‌شود، خواهد بود. (۴)

ایده‌ی درونی اسپرانتو

زلتن که در سال ۲۰۰۰ برای شرکت در یک سمپوزیوم علمی به کشور چین رفته بود، در صحبت با مسئولان رادیوی بین‌المللی چین - که هرروزه به‌زبان اسپرانتو برای کشورهای سراسر جهان برنامه پخش می‌کند - چنین گفت:

"ایده‌آل اسپرانتو مرا ترغیب به فراگیری آن کرد. این ایده‌آل را ایده‌ی درونی اسپرانتو (La interna ideo de Esperanto) نامیده‌اند. امروزه راجع به آن زیاد صحبت نمی‌شود، باوجود این، ایده‌ی درونی اسپرانتو وجود دارد و من اذعان می‌کنم که به این ایده اعتقاد دارم."

وی در این صحبت‌ها که در نشریه‌ی اینترنتی چین به‌زبان اسپرانتو نیز، منتشر شده است، گفت که پدر او نیز اسپرانتودان بوده، اما متأسفانه هنگامی که خود او شروع به فراگیری اسپرانتو کرد، پدرش از دنیا رفته بود. وی در همین گفتگو، درباره‌ی هشتاد و چهارمین همایش جهانی اسپرانتو، که در سال ۱۹۹۹ در برلین برگزار شد، بیان داشت:

"این همایش خیلی موفقیت‌آمیز بود. در طول همایش، سمپوزیوم نیتوبه (Nitobe) نیز برگزار شد. تعداد زیادی غیراسپرانتودان نیز، که زبان‌شناس و جامعه‌شناس بودند، در این سمپوزیوم شرکت کردند و برخی از ایشان سخنرانی هم کردند. این سمپوزیوم به آن‌ها این شانس را داد تا با زبان اسپرانتو ارتباط برقرار کرده و با آن آشنایی یابند. همه در باره‌ی مشکل زبان بحث‌هایی کردند، که برای حل مشکل زبان در اروپا مفید است."

نظر زلتن درباره‌ی پیش‌برد اسپرانتو

زلتن که علاقه‌ی شدید و دغدغه‌ی خاطر خود را نسبت به

بازی اتفاق می‌افتد. در بازی‌هایی مانند شطرنج حاصل به‌دست‌آمده تنها اعلام بُرد یا باخت هر یک از طرف‌های بازی است، در حالی که در بازی‌هایی دیگر برنده یا بازنده‌ی بازی می‌تواند چیزی یا امتیازی را به‌دست آورده و یا از دست بدهد.

استراتژی: عبارت است از مجموعه‌ی انتخاب‌های بهینه‌ای که هر بازی‌کن در هر مقطع از بازی ممکن است برگزیند. استراتژی‌ای، که تمامی حرکات ممکن را در نظر گرفته باشد، نقشه‌ای است که نمی‌تواند با شکست روبرو شود، فارغ از هرگونه اتفاقی که در بازی رخ دهد.

"این کتاب که در درجه‌ی اول برای خوانندگان جنبش (جهانی ساختن) زبان بین‌المللی اسپرانتو نوشته شده است (و به این دلیل به‌زبان اسپرانتو تالیف شده) به بررسی کوشش‌های ایشان در تاثیر گذاشتن بر نتیجه‌ی این بازی مربوط به زبان می‌پردازد.

در مدل ما از این بازی مرتبط با زبان، بازی‌کنان، افرادی هستند که هر یک به‌تنهایی و همراه با یک زبان مادری وارد بازی می‌شوند. بازی‌کنان دست به انتخاب از بین استراتژی‌هایی می‌زنند، که از تصمیم‌گیری‌هایی تشکیل می‌گردد مبنی بر این که کدام زبان یا زبان‌ها را بیاموزند. انگیزه‌ی ایشان در این بازی از طرفی میل به ارتباط برقرار ساختن با حداکثر ممکن انسان‌های دیگر، و از طرف دیگر تمایل به احتراز از صرف هزینه‌های فراگیری زبان (وقت، زحمت، پول و غیره) است.

حاصل به‌دست‌آمده‌ی h برای هر بازی‌کن پس از هر بازی، برابر با اختلاف دو کمیت است: $1 -$ سود به‌دست‌آمده‌ی u که حاصل ارتباط یافتن با دیگران است که ما آن را مجموع بازی‌کنانی که دارای یک زبان مشترک با بازی‌گر مورد نظر هستند، فرض می‌کنیم، پس از آن که تمامی بازی‌کنان استراتژی‌های زبان‌آموزی خود را برگزیده‌اند، و $2 -$ مقدار هزینه‌ی زبان‌آموزی k که در نتیجه‌ی بازی فرد بازی‌کن صرف شده و برابر است با ضرب پارامتر هزینه‌ی زبان‌آموزی شخصی C بازی‌کن مورد نظر در هزینه‌ی فراگیری عمومی G برای فراگیری مجموعه‌ی زبان‌هایی که بازی‌کن برای فراگیری‌اش انتخاب کرده است.

طبق تحقیقات گوناگون و متعدد انجام شده، تسلط یافتن بر زبان‌های طراحی‌شده یا فراساخته بین یک‌سوم تا یک‌سوم زمان لازم برای دستیابی به تسلطی برابر با آن بر زبانی طبیعی است. از حدود هزار زبان طراحی‌شده که تاکنون به‌عنوان وسیله‌ای همگانی برای ارتباطات ساخته شده است، تنها یکی به‌عنوان نامزدی جدی برای ایفای این نقش، به‌طور وسیعی مورد پذیرش قرار گرفته

شد. مثال‌های مشابه آن در طول تاریخ وجود داشته است. در آغاز قرن بیستم، زبان فرانسوی مهم‌ترین زبان بین‌المللی بود. اما این اهمیت، قبل از جنگ جهانی دوم از بین رفت. پس از جنگ جهانی، زبان انگلیسی تبدیل به بااهمیت‌ترین زبان شد. معلوم نیست تا چه مدتی این وضع ادامه خواهد داشت، اما مطمئناً برای همیشه ادامه نخواهد یافت، چراکه تعداد انسان‌هایی که زبان مادری آن‌ها انگلیسی است، به اندازه‌ی زبان‌های دیگر نیست. به‌عنوان نمونه زبان چینی از نظر تعداد متکلمین، از زبان انگلیسی قوی‌تر است، اما به لحاظ اقتصادی به‌اندازه‌ی آن درآمدزا نیست. البته در این مورد اهمیت اقتصادی خیلی مهم است، اما باید دانست که اهمیت اقتصادی کشورهای غیر انگلیسی‌زبان در حال ازدیاد یافتن است. مطمئناً اهمیت اقتصادی کشور چین هم، رشد خواهد کرد. انتظار رشد زیادی را برای نیروی اقتصادی چین، می‌توان داشت. به‌احتمال قوی پس از گذشت ۵۰ سال، چین یکی از ثروتمندترین کشورهای جهان خواهد بود. در این صورت زبان چینی نیز، علی‌رغم سختی فراگیری و به‌ویژه نوشتن آن، زبانی بسیار مهم خواهد شد."

تئوری بازی‌ها و اسپرانتو

برای آشنایی مختصر و کلی با تئوری بازی‌ها و نحوه‌ی کاربرد آن در مدل‌سازی‌های علمی، در این‌جا پس از آشنایی اندک با چند واژه و مفهوم کلیدی این نظریه، چکیده و بخش آغازین کتاب مقدمه‌ای بر تئوری بازی‌های مربوط به زبان - که توسط خود زلتن و جانانان پول به زبان اسپرانتو نوشته شده است - آورده می‌شود، که هدف آن بررسی این مطلب است که آیا فراگیری اسپرانتو در دنیای زبان‌ها می‌تواند برای انسان‌ها مفید و با بازده باشد یا نه و در نتیجه آیا افراد - در صورت آگاهی صحیح از اسپرانتو و ویژگی‌های آن - انگیزه‌ی کافی برای یادگیری آن پیدا می‌کنند یا خیر.

تعریف: تئوری بازی‌ها تجزیه و تحلیل ریاضی‌وار هر موقعیت است که در آن تقابل منافع وجود دارد و هدف، یافتن انتخاب‌های بهینه در شرایط مورد نظر است، به‌گونه‌ای که نتیجه‌ی مورد نظر به‌دست آید.

حرکت: راهی است که توسط آن، بازی‌مورد نظر از یک مرحله به مرحله‌ی بعدی پیش می‌رود. نخستین حرکت باعث شروع بازی و حرکت نهایی سبب پایان پذیرفتن آن می‌گردد. ترتیب انجام حرکات ممکن است به‌گونه‌ی چرخشی و ویژه بین بازی‌کنان و یا حتی به‌صورت هم‌زمان باشد. هم‌چنین هر حرکت می‌تواند نتیجه‌ی یک انتخاب شخصی باشد و یا به‌صورت اتفاقی انجام پذیرد. نتیجه: یا حاصل به‌دست‌آمده عبارت است از چیزی که در پایان